

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 10 «Практикум з проблем регіонального розвитку»

спеціальність 014 «Середня освіта (Географія)»

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія)»

освітній ступінь магістр

факультет психолого-природничий

2020–2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Практикум з проблем регіонального розвитку» для здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Географія)» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Розробники: О.І. Портухай, к. с.-г. н., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ
Протокол № 1 від «14» січня 2020 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету

Протокол № 1 від «11» лютого 2020 року

Голова навчально-методичної комісії доц. Сяська І.О.

© Портухай О.І., 2020
© РДГУ, 2020

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	денна форма навчання
Кількість кредитів 4,0	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Вибіркова	
Модульних блоків — 1	Спеціальність: 014 «Середня освіта (Географія)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 3		2-й	2-й
Загальна кількість годин — 120		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 3,0 самостійної роботи студента — 1,5	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	18 год.	4 год.
		Практичні роботи	
		22 год.	6 год.
		Самостійна робота студента	
		80 год.	110 год.
		Аудиторна індивідуальна робота: 8 год.	
		Вид контролю: залік	
Передумови вивчення дисципліни: прослуханий курси дисципліни: Людина і природа, Суспільно-географічне прогнозування, Глобальні проблеми сучасності			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Метою вивчення дисципліни «Практикум з проблем регіонального розвитку» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з питаннями, що стосуються економічних, соціальних та екологічних проблем регіонального розвитку, а також особливостей розробки стратегій соціально-економічного розвитку локальних територій (на прикладі об'єднаних територіальних громад).

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розкрити зміст поняття «регіональний розвиток», підходи і концепції до його розуміння;
- розглянути класифікацію проблемних регіонів та їх характерні риси;
- охарактеризувати основні проблеми регіонального розвитку;
- розглянути сучасний стан, проблеми та перспективи регіональної політики України як інструменту вирішення проблем регіонального розвитку держави;
- проаналізувати вплив стану соціальної, економічної та екологічної систем на розвиток регіонів
- розглянути особливості розробки стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні оволодіти наступними **компетентностями**:

загальними

ЗК 2. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії;

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці;

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні

фаховими

ФК 3. Здатність демонструвати загальну структуру географічної науки на основі взаємозв'язку основних учень про будову географічної оболонки Землі, стратегію сталого розвитку, фізико-географічні особливості материків і океанів, про соціально-економічний розвиток України, країн та регіонів світу;

ФК 5. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;

ФК 7. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному глобалізованому світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації ландшафтних систем, ресурсного потенціалу, населення і господарства України;

ФК 8. Здатність до застосування та інтегрування знань і розумінь споріднених педагогічних, природничо-географічних та суспільно-географічних напрямів, спеціалізацій;

Очікувані результати навчання

Вивчення дисципліни «Практикум з проблем регіонального розвитку» сприяє отриманню наступних **програмних результатів навчання** освітньо-професійної програми підготовки магістра:

ПРН 3. Уміти описувати основні механізми функціонування природних і суспільних географічних систем, окремих її компонентів, класифікувати зв'язки і залежності між компонентами, уміти визначати причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються у просторових системах, абстрактно та аналітично мислити, генерувати ідеї.

ПРН 4. Знати особливості просторових відносин у природі та суспільстві, просторову диференціацію географічного середовища і соціально-економічної діяльності людини, функціональні і просторові зв'язки та взаємозалежності у системі «природа-населення-господарство» на різних територіальних рівнях.

ПРН 8. Уміти характеризувати регіони, ландшафти і місцевості, пояснювати їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними чинниками.

ПРН 11. Демонструвати здатність відбирати, аналізувати, представляти і поширювати географічну інформацію, використовувати різноманітні письмові, усні та візуальні засоби (у тому числі – за допомогою цифрових технологій).

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади вивчення проблем розвитку регіонів

Тема 1. Поняття регіону. Класифікація регіонів

Поняття регіону: мікрорегіони, мезорегіони, макрорегіони. Різні підходи до відокремлення певної території у вигляді умовно окресленого регіону: природно-економічний (або природничий) підхід, економіко-географічний, історико-етнографічний, соціально-економічний тощо. Діагностика регіонального розвитку. Типи регіонів за ознаками економічного і соціального розвитку: депресивні, стагнаційні, піонерні, мікрорегіони або первинні економічні регіони, економічні регіони первинного порядку або генеральні регіони вищого порядку, програмні (планові), унікальні (проблемні та проектні). Характеристика основних показників розвитку регіону. Класифікація регіонів України залежно від значення соціально-економічних показників: лідери, високорозвинені, розвинені і проблемні.

Тема 2. Проблемні регіони та їх типологія

Поняття про проблемні регіони. Типи проблемних регіонів: слаборозвинені (відсталі) регіони, депресивні регіони, зони екологічного лиха, території з екстремальними природними умовами тощо. Показники, за якими здійснюється визначення депресивних територій та інструментами стимулювання їхнього розвитку. Депресивні регіони залежно від функцій і галузевої структури поділяються на старопромислові, аграрно-промислові, старі видобувні та піонерні регіони.

Тема 3. Регіональний розвиток: сутність і методологічна основа

Розвиток, економічний розвиток, економічне зростання, соціально-економічний розвиток, регіональний розвиток, стійкий розвиток: визначення і співвідношення понять. Загальні і спеціальні закони економіки, що обумовлюють процеси регіонального розвитку. Моделі регіонального розвитку: еколого-економічна, інноваційно-інвестиційна, інноваційна, кластерна, мобілізаційно-інноваційна, сталого розвитку. Пріоритетні напрями економічного реформування моделей регіонального розвитку (на прикладі України).

Тема 4. Адміністративно-територіальна реформа як важливий фактор регіонального розвитку

Проблеми адміністративно-територіального устрою України та принципи його реформування. Концептуальні засади формування спроможних територіальних громад як базової ланки адміністративно-територіального устрою. Закордонний досвід реформування Територіальних громад у системі територіальної організації влади. Особливості процесу об'єднання територіальних громад.

Змістовий модуль 2. Соціо-економіко-екологічні фактори регіонального розвитку

Тема 5. Людський розвиток як соціальна складова сталого розвитку регіонів

Поняття людського розвитку, методи його вимірювання. Рівень життя і людський розвиток. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства. Людський розвиток і гендер.

Тема 6. Економічне зростання і сталий розвиток регіонів.

Економічний розвиток та економічне зростання. Екстенсивний та інтенсивний тип економічного зростання. Фактори економічного зростання і сталий розвиток регіонів (трудові ресурси, засоби виробництва у товарній та грошовій формі, природні ресурси тощо). Теорії сталого розвитку. Слабка та сильна стійкість.

Тема 7. Екологічні проблеми та їх вплив на розвиток регіонів

Актуальність екологічно збалансованого розвитку. Основні екологічні проблеми України (атмосферного повітря, водних ресурсів, земельних ресурсів, відходів). Пріоритети збалансованого розвитку (формування законодавчої та інституційної бази збалансованого розвитку, структурна перебудова та екологізація економіки України, освіта і наукове забезпечення у сфері збалансованого розвитку, збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, енергозбереження і збалансований розвиток енергетики, регіональні екологічні проблеми в контексті переходу до збалансованого розвитку.

Змістовний модуль 3. Розробка стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій

Тема 8. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку.

Роль громад у розвитку суспільства. Соціальна мобілізація. Складові елементи соціальної мобілізації. Механізм впровадження соціальної мобілізації. Проект «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку». Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Проекти «Програма розвитку та інтеграції Криму і «Чорнобильська програма відродження та розвитку».

Тема 9. Методологічні підходи та досвід розробки стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій (на прикладі Козинської громади) у Рівненській області

Алгоритм-схема розробки соціально-економічного розвитку локальної території (на прикладі Козинської об'єднаної територіальної громади (ОТГ)), що включає чотири послідовних і взаємозв'язаних блоки: кадастрово-облікову оцінку, власне модель сталого розвитку локальної території, SWOT-аналіз та кластерну стратегію розвитку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади вивчення проблем розвитку регіонів</i>												
Тема 1. Поняття регіону. Класифікація регіонів	6	2				4	6	0,5				5,5
Тема 2. Проблемні регіони та їх типологія	8	2	2			4	8	0,5				7,5
Тема 3. Регіональний розвиток: сутність і	16	2	2			12	16					16

методологічна основа												
Тема 4. Адміністративно-територіальна реформа як важливий фактор регіонального розвитку	10	2	2			6	10					10
Змістовий модуль 2. Соціо-економіко-екологічні фактори регіонального розвитку												
Тема 5. Людський розвиток як соціальна складова сталого розвитку регіонів	22	2	2			18	22	1				21
Тема 6. Економічне зростання і сталий розвиток регіонів.	16	2	2			12	16		1			15
Тема 7. Екологічні проблеми та їх вплив на розвиток регіонів	10	2	2			6	10					10
Змістовний модуль 3. Розробка стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій												
Тема 8. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку.	8	2				6	8					8
Тема 9. Методологічні підходи та досвід розробки стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій (на прикладі Козинської громади) у Рівненській області	24	2	10			12	24	2	5			17
Усього годин	120	18	22			80	120	4	6			110

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Регіони та їх класифікація. Типи проблемних регіонів	2
2	Типи моделей регіонального розвитку та їх компонентів	2
3	Адміністративно-територіальна реформа як фактор регіонального розвитку	2
4	Фактори економічного зростання і сталий розвиток регіонів	2
5	Вплив екологічних проблем на розвиток регіонів	2
6	Вивчення соціальної складової регіонального розвитку. Соціальна	2

	мобілізація	
7	Методологія та алгоритм розробки Стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій (на прикладі об'єднаних територіальних громад (ОТГ))	2
8	Кадастрово-облікова оцінка соціально-економічних та природно-ресурсних параметрів громади	2
9	SWOT-аналіз як інструмент стратегічного управління розвитком ОТГ	2
10	Пріоритети, стратегічні цілі та оперативні завдання розвитку громади	2
11	Особливості розробки технічних завдань для інвестиційних програм	2
Разом		22

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Тематика	К-сть годин	
		денна	заочна
1.	Класифікація і типологія регіонів у зарубіжних країнах.	4	6
2.	Покинуті території (brownfields): визначення поняття, характерні риси, причини виникнення, класифікація, проблеми, стратегії розвитку.	4	8
3.	Декларація тисячоліття. Цілі регіонального розвитку. Цілі розвитку тисячоліття, адаптовані для України.	6	8
4.	Моделі регіональної політики. Модель регіональної політики України.	6	8
5.	«Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2030 року» – головний документ для організації та проведення регіональної політики в Україні.	6	8
6.	Гендерна нерівність в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз.	6	8
7.	Соціальні хвороби в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз.	6	8
8.	Безробіття в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз. Молодіжне безробіття.	6	8
9.	Регіональний аналіз концентрації галузей господарства в Україні.	6	8
10.	Місце України в різних рейтингах країн світу за показниками економічного розвитку.	6	8
11.	Регіональна інвестиційна політика України: її сутність, цілі та завдання, інструменти.	6	8
12.	Регіональна екологічна політика України.	6	8
13.	Конкурентоспроможність регіонів України	6	8
14.	Концепції розміщення галузей господарства.	6	8
Всього		80	110

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ.

Підготувати у вигляді презентації інформацію про Стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад за наступним планом:

1. Паспортні дані громади

№ з/п	Найменування показника	Станом на 20__
1	Чисельність населення	
	дошкільного віку	
	шкільного віку	
2	Кількість населених пунктів, що входять до сільської ради	
3	Обсяг доходів (розрахунковий) спроможної територіальної громади, грн., у тому числі	
	сформованих відповідно до статті 64 Бюджетного кодексу України	
	бюджет розвитку	
	базової дотації	
	реверсної дотації	
4	Площа території ОТГ, кв. кілометрів	
5	Кількість закладів, що утримуються за рахунок бюджету органів місцевого самоврядування, у тому числі:	
	загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів	
	загальноосвітніх навчальних закладів I-II ступенів	
	загальноосвітніх навчальних закладів I ступеня	
	дошкільних навчальних закладів	
	закладів позашкільної освіти	
	закладів культури	
	закладів фізичної культури	
	фельдшерсько-акушерських пунктів	
	амбулаторій, поліклінік	
	лікарень	
	станцій швидкої допомоги	
	6	Наявність приміщень для розміщення державних органів, установ, що здійснюють повноваження щодо:
правоохоронної діяльності		
реєстрації актів цивільного стану та майнових прав		
пенсійного забезпечення		
соціального захисту		
пожежної безпеки		
	казначейського обслуговування	
7	Наявність приміщень для розміщення органів місцевого самоврядування	

2. Відстань від населених пунктів _____ до центру громади

№ з/п	Найменування сільської ради (станом _____ р.) та населених пунктів, що входять до їх складу	Відстань до центру ОТГ, км
1.		
2.		

№ з/п	Найменування сільської ради (станом _____ р.) та населених пунктів, що входять до їх складу	Відстань до центру ОТГ, км

3. Результати SWOT-аналізу (сильні та слабкі сторони, можливості та загрози)

4. Пріоритети розвитку та основні завдання

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Практикум з проблем регіонального розвитку» використовують наступні методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);

МН2 – практичний метод (практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни викладач здійснює за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

а) поточний контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на занятті;
- оцінювання контрольних робіт;
- оцінювання завдань для самостійної роботи;
- тестовий контроль.

б) підсумковий контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на заліку.

МО1 – іспит;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист практичних робіт;

МО10 – залік.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;

- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюватиметься у ході поточного та підсумкового контролю. Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою. Поточний контроль передбачає:

– перевірку знань студентів у ході практичних занять (усні відповіді, виконання презентацій, виконання навчально-дослідних завдань, проектів, перевірка письмових завдань самостійної підготовки);

– представлення проекту, за темою передбаченими змістовими модулями.

Виконання індивідуального проекту з вивчення курсу оцінюються за 10 бальною шкалою.

Поточне тестування та самостійна робота									ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2.			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
2 бал (BCP) =2 бали	4 бали (ВІР) +2 бал (BCP) =6 бали	4 бали (ВІР) +5 бал (BCP) =9 бали	4 бали (ВІР) +3 бал (BCP) =7 бали	4 бали (ВІР) +8 бал (BCP) =12 бали	4 бали (ВІР) +5 бал (BCP) =9 бали	4 бали (ВІР) +3 бал (BCP) =7 бали	3 бал (BCP) = 3 бали	20 бали (ВІР) +5 бал (BCP) =25 бали	20	100

Примітка: ВІР – виконання практичної роботи; BCP – виконання самостійної роботи.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- навчально-методичні матеріали з курсу;
- методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів.

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття регіону: мікрорегіони, мезорегіони, макрорегіони.
2. Типи регіонів за ознаками економічного і соціального розвитку: депресивні, стагнаційні, піонерні, мікрорегіони або первинні економічні регіони, економічні регіони первинного порядку або генеральні регіони вищого порядку, програмні (планові), унікальні (проблемні та проектні).
3. Характеристика основних показників розвитку регіону.
4. Класифікація регіонів України залежно від значення соціально-економічних показників: лідери, високорозвинені, розвинені і проблемні.
5. Поняття про проблемні регіони.
6. Типи проблемних регіонів: слаборозвинені (відсталі) регіони, депресивні регіони, зони екологічного лиха, території з екстремальними природними умовами тощо.
7. Депресивні регіони залежно від функцій і галузевої структури поділяються на старопромислові, аграрно-промислові, старі видобувні та піонерні регіони.
8. Розвиток, економічний розвиток, економічне зростання, соціально-економічний розвиток, регіональний розвиток, стійкий розвиток: визначення і співвідношення понять.
9. Загальні і спеціальні закони економіки, що обумовлюють процеси регіонального розвитку.
10. Моделі регіонального розвитку: еколого-економічна, інноваційно-інвестиційна, інноваційна, кластерна, мобілізаційно-інноваційна, сталого розвитку.
11. Пріоритетні напрями економічного реформування моделей регіонального розвитку (на прикладі України).
12. Проблеми адміністративно-територіального устрою України та принципи його реформування.
13. Концептуальні засади формування спроможних територіальних громад як базової ланки адміністративно-територіального устрою.
14. Закордонний досвід реформування Територіальних громад у системі територіальної організації влади.
15. Особливості процесу об'єднання територіальних громад.
16. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання.
17. Рівень життя і людський розвиток. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток.
18. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства. Людський розвиток і гендер.
19. Економічний розвиток та економічне зростання.
20. Екстенсивний та інтенсивний тип економічного зростання.
21. Фактори економічного зростання і сталий розвиток регіонів (трудові ресурси, засоби виробництва у товарній та грошовій формі, природні ресурси тощо).
22. Теорії сталого розвитку. Слабка та сильна стійкість.
23. Актуальність екологічно збалансованого розвитку.
24. Пріоритети збалансованого розвитку України.
25. Роль громад у розвитку суспільства.
26. Соціальна мобілізація. Складові елементи соціальної мобілізації.
27. Методологічні підходи та досвід розробки стратегії соціально-економічного розвитку локальних територій
28. Алгоритм розробки соціально-економічного розвитку локальної.
29. Кадастрово-облікова оцінка локальної території.
30. SWOT-аналіз та кластерна стратегія розвитку.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / За ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
2. Джаман В. О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти : монографія / В. О. Джаман. – Чернівці : Рута, 2003. – 392 с.
3. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети / М. І. Долішній. – К. : Наукова думка, 2006. – 512 с.
4. Запотоцький С. П. Регіональна конкурентоспроможність: Суспільно-географічні засади формування : монографія / С. П. Запотоцький. – К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. – 424 с.
5. Коржнев М.М. Природно-ресурсні основи сталого розвитку. – Київ: Вид. КНУ. - 2001. – 270 с.
6. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник. /За заг. ред. проф. Л.Г. Мельника. – Суми «Університетська книга», 2005. – 654 с.
7. Пістун М. Д. Сучасні проблеми регіонального розвитку : навч. посібник / М. Д. Пістун, А. Л. Мельничук. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. – 286 с.
8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, Постанова КМУ від 5 серпня 2020 р. № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF>
9. Проблеми розвитку транскордонного співробітництва України в умовах розширеного ЄС : монографія / За ред. Н. Мікули, В. Борщевського, Т. Васильціва. – Львів : Ліга Прес, 2009. – 436 с.
10. Садовенко А.П., Серета В.І., Масловська Л.Ц. Сталий розвиток суспільства: Навчальний посібник. / За ред. А.П. Садовенко, В.І. Серета, Л.Ц. Масловська.- К: 2009. – 239 с.
11. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Василь Кашевський, Петро Мавко. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 96 с.
12. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. - К.: НІСД, 2016. - 61 с.

Допоміжна література

1. Беліма М. Регіональний розвиток України та прямі іноземні інвестиції / М. Беліма // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 12. – С. 10-15.
2. Бондар О. В. Інноваційна політика України в контексті сталого розвитку та євроінтеграції [Електронний ресурс] / О. В. Бондар // Стратегія інноваційного розвитку економіки. – С. 13-16. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_6/13.pdf
3. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи [Електронний ресурс] / Л. М. Борщ. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2002. – 318 с. – Режим доступу : <http://bib.convdocs.org/v16037>
4. Возняк Г. В. Сучасні теорії та парадигми регіонального розвитку: практичний вимір для України [Електронний ресурс] / Г. В. Возняк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – трав. (Вип. 5). – С. 671-677. – Режим доступу : <http://globalnationalin.ua/archive/5-2015/138.pdf>
5. Гудзь М. В. Інвестиційний механізм реалізації політики регіонального розвитку / М. В. Гудзь [Електронний ресурс] // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності'2010. – С. 75-82. – Режим доступу : <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/883/unprotected-18.pdf?sequence=1>
6. Дегтярьова І. Теорії регіонального розвитку та їх еволюція як основа сучасного регіонального управління [Електронний ресурс] / І. Дегтярьова // Вісник Національної

- академії державного управління. – 2010. – № 4. – С. 141-148. – Режим доступу : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-4-20.pdf>.
7. Цілі розвитку тисячоліття. Україна - 2010. Національна доповідь. Міністерство економіки України. Програма розвитку ООН. -К., 2010. - 107 с.
 8. Активізація інвестиційного потенціалу економіки України / В.С. Марцин // Пробл. науки. -2009. -№ 7. - С. 9-15.
 9. Вдосконалення методології формування державних пріоритетів інноваційної реструктуризації економіки України / І.В. Одотюк // Пробл. науки. - 2004. - № 11. - С. 48-51.
 10. Вплив євроінтеграційного курсу України на стан і перспективи інноваційного розвитку національної економіки / О.О. Шевченко // Актуал. пробл. економіки. -2009. -№ 5. -С. 110-119

Інформаційні ресурси

1. Децентралізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/>
2. АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ Регіональний розвиток України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/157/Regional_development_of_Ukraine_Analytical_report_01-09.2017_1_.pdf
3. Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ecos.kiev.ua/news/list/#>
4. Державний служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dknii.gov.ua>
6. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>
7. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minregion.gov.ua>
8. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України [Електронний ресурс] // Електронний фонд Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://dspace.nbu.gov.ua:8080/dspace/>
9. Електронна бібліотека авторефератів дисертацій [Електронний ресурс] // Електронний фонд Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/scripts/wwwi32.exe/%5Bin=scripts/ep.in%5D>